

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

Deres referanse:
200806371

Vår dato:
30. desember 2008

Vår referanse:
HVE0300809

Vår saksbehandler:
Håvard Vederhus
havard@elev.no

Høring om forslag til endringer i opplæringsloven og privatskoleloven

Vi viser til høringsbrev med forslag til endringer i opplæringsloven og privatskoleloven, datert 04.11.2008. Vi vil med dette avgi vårt høringssvar. Elevorganisasjonen ønsker å kommentere alle punktene i høringen, med unntak av plikt til forsterket opplæring i norsk/samisk og matematikk på 1.-4. årstrinn.

Bestemmelsene om organisering av elevene i grupper

Elevorganisasjonen er i likhet med departementet opptatt av den sosiale tilhørigheten og læringsfellesskapet for elevene. Vi mener helt klart at det er en sterk sammenheng mellom elevenes faglige utbytte og det sosiale fellesskapet. Læring og trivsel henger tett sammen. Vi må ha et lovverk som sikrer en god opplæring for elevene, tilfredsstillende rammer for det sosiale fellesskapet, samtidig som det setter krav til en forsvarlig ressursituasjon.

Vi opplever ikke at vedtaket fattet i Stortinget i forbindelse med opphevelsen av klassesdelingstallet er ivaretatt. Vi får tilbakemelding om at gruppene vokser i skolen, det blir flere elever og det blir færre lærere. Den utviklingen er helt uholdbar og stikk i strid med Stortingets vedtak. Det står helt klart at opphevelsen av delingstallet ikke skal brukes som sparingstiltak og i overført betydning at gruppestørrelsen ikke skal økes. Vi opplever likevel at det nettopp er det som har skjedd. Departementet må øyeblikkelig sette i gang en gjennomgang av dagens gruppestørrelser og kontrollere om Stortingets vedtak er fulgt opp i praksis.

Elevorganisasjonen mener at vi må få på plass igjen et delingstall i Opplæringsloven som begrenser antall elever per gruppe. I videregående opplæring må det være en begrensning oppover på 20 elever på studiespesialiserende og 15 elever på yrkesfaglige utdanningsprogram. Vi mener at ressursituasjonen har blitt så alvorlig at delingstall er et nødvendig styringsverktøy. Dagens formulering om at gruppestørrelsen ikke skal være større enn at det er *"pedagogisk og tryggleiksmessig forsvarleg"* er alt for vag og legger opp til vidt forskjellige tolkninger.

Vår vurderingen av behovet for delingstall henger også sammen med tilsynet til direktoratet som har vist grove brudd på elevenes rett til et fastsatt timetall. Vi vet at bruddene skyldes for få lærere, for lite ressurser og systematiske kutt og innsparingstiltak i skolen. Dette kan vi ikke akseptere

fordi det går ut over elevenes opplæring og muligheten for skolen til å gi hver enkelt elev en tilpasset opplæring. Delingstallet vi foreslår skal ikke legge begrensninger på ulike undervisningssituasjoner i skolen.

Plikt til å utarbeide årlig rapport om tilstanden innenfor grunnopplæringen

Elevorganisasjonen har lenge vært bekymret for at vi har et lovverk som ikke følges opp i tilstrekkelig grad. Vi har inntrykk av at mange av lovkravene i Opplæringsloven ikke følges opp i virkeligheten, noe som selvfølgelig ikke er akseptabelt. Tilsynet har avdekket en manglende oppfølging fra skoleeier, en trend som ikke må fortsette.

Vi stiller oss bak departementet sitt forslag om å lovfeste en plikt til å utarbeide en årlig rapport om tilstanden innenfor grunnopplæringen. I vår vurderingen av rapporten er vi samtidig helt enig med *Utdanningsforbundet* når det gjelder rapportens innhold og behandling i politiske organer.

Skolen handler ikke alene handle om enkeltindikatorer og målbare tallresultater. Skolen har et helhetlig mandat i formålsparagrafen, fulgt opp av generell del av læreplanen, prinsipper for opplæringen og læreplanene i fag. Vi er derfor motstander av at rapporten bare skal ta for seg indiaktorene og dataene vist til i høringen. Det vil gi et snevert bilde av kvaliteten i skolen. Konsekvensene av forslaget fra departementet kan være at skoleeier oppfatter at de kun skal bry seg om noen områder, og at andre deler av skolen blir glemt.

Elevorganisasjonene er opptatt av elevenes fysiske og psykososiale miljø. En rapport til politiske organer burde gi klare signaler på dette området. Elevenes fysiske og psykososiale miljø på skolen handler om mer enn kun læringsmiljøet. Spesielt tenker vi på det fysiske skolemiljøet, som i stor grad er styrt av økonomiske midler. Vi foreslår derfor at skolemiljø legges inn i lovteksten. Skolemiljøet er direkte knyttet opp til elevenes rettigheter i opplæringsloven kapittel 9a. Dette kapittelet har lenge blitt forsømt av skoleeiere, og det er derfor viktig at de politiske organene nå tar ansvar. Det foreligger allerede data på området, blant annet godkjente skoler etter forskrift om miljørettet helsevern i barnehage og skole.

Det er avgjørende at rapportene som utarbeides debatteres og følges opp av politiske organer. Vi er derfor uenig i departementet som ikke ønsker å lovfeste plikten til å diskutere rapporten i politiske organer. Elevorganisasjonen mener at det er helt nødvendig og derfor naturlig må lovfestes.

Minoritetsspråkelige elevers rett til utvidet opplæring i videregående opplæring

Elevorganisasjonen støtter departementet sitt forslag.

Plikt til foreldresamarbeid i grunnskole- og videregående opplæring

Elevorganisasjonen ser positivt på foreldresamarbeid i videregående opplæring og støtter forslaget til ny lov. Det er likevel en forutsetning at elevråd og elever er med i planleggingen og utarbeidelsen av rutinene og retningslinjene for dette hele veien og på alle plan.

Lokal tilpasning er viktig for at foreldresamarbeidet skal fungere godt og for at elevrådet og elevene på skolen skal kunne påvirke samarbeidet. Likevel må det foregå i strukturerte former slik at alle parter vet hva som kan forventes av samarbeidet. Foreldrene skal ikke være med på å ta noen beslutninger som angår skolen, men fungere rådgivende gjennom kanaler fastsatt av den enkelte skole.

Foreldrenes innflytelse i skolen må aldri skje på bekostning av elevenes rett til innflytelse og medbestemmelse. Elevrådet må inkluderes i arbeidet med foreldreorganene, og elever må på alle plan få god informasjon om forholdet mellom skole og hjem og ha store påvirkningsmulighet. Der foreldre møtes eller informeres som foreldre for en klasse eller et årstrinn skal elevene i denne gruppen ha mulighet til å ta opp saker som skal prioriteres. Elevene skal få god informasjon om hva som tas opp i slike fora og få komme med innspill både til skolen og til foreldrene.

I direkte kontakt mellom skolen og hjemme, for eksempel lærer og foreldre, må elevenes rettigheter og privatliv stå i sentrum. Den enkelte elev må godkjenne hva slags informasjon som går til foresatte. Det er viktig at alle parter er inneforstått med hvilken informasjon som kan gis videre og ikke og at dette er avklart med eleven.

Rett og plikt til fysisk aktivitet i grunnskoleopplæringen

Elevorganisasjonen kan ikke stille seg bak prinsippene som ligger til grunn for innføring av fysisk aktivitet i grunnskoleopplæringen. Departementet ønsker å innføre aktiviteter som ikke er opplæring i fag, en helt ny måte å regulere omfanget av skolen på. Det er flere momenter ved den foreslåtte lovendringen som vi er skeptiske til og som kan skape stor forvirring i skolen.

Lovendringen legger opp til en helt ny utvidelse av skoleplikten. Vanligvis har omfanget av undervisningen bare vært regulert i fag- og timefordelingen og læreplanene. Lovforslaget vil gå bort i fra dette og innføre en ny type opplæring, som vi er redd det kan bli vanskelig å forholde seg til. Er det undervisning, er det opplæring eller hva er det?

Vi har også vanskelig for å se hvordan aktivitetens innhold skal fastsettes og hvordan det skal skilles fra timeplanene i fag. Læreplanene er i dag bygget opp etter kompetansemål som er nytt med Kunnskapsløftet. Uten å vite hvordan innholdet i den fysiske aktiviteten skal være eller bygges opp, er det ut fra beskrivelsene i høringsbrevet ikke tilsvarende oppbygning som i læreplanene. Det kan skape stor forvirring, og forstyrre den utviklingen av forståelse for de nye læreplanene som pågår. Elevorganisasjonen mener at opplæringen skal ta utgangspunkt i læreplaner.

Departementet legger opp til en så vid forskriftshjemmel i loven at alt kan fastsettes i etterkant. Det er til og med ingen hindring for at eventuelt andre aktiviteter innføres uten at det er behov for lovendringer. Elevorganisasjonen mener det er grunn til å reagere på denne formen for i lovarbeid. Vi mener at dette er en uheldig fremgangsmåte for lov- og forskriftsendringer, og dessuten er i strid med hva som alltid har vært praksis for forskriftshjemler i Opplæringsloven. Praksis må være at loven i størst mulig grad presist gir grunnlag for hva forskriften skal omhandle. Ikke den praksisen som departementet ønsker å legge seg på her.

Vi vil til slutt stille spørsmål ved begrunnelsen for lovendringen. Departementet ønsker to timer til fysisk aktivitet som ikke er fag, og som dermed heller ikke trenger lærere til å undervise. For Elevorganisasjonen fremstår det som mulig at det egentlig ikke finnes lærere til å undervise de to timene eller at det ikke er ressurser til lærerkompetanse. Hvis det er begrunnelsen ber vi departementet om å tenke seg om på nytt. Skal dette bli en vanlig løsning når vi fremover vil oppleve at vi mangler lærere i flere fag? Det er nødvendig at vi for alvor håndterer den lærerkrise vi er på vei inn i og ikke skyver den under en stol på den måten som lovforslaget legger opp til.

Bestemmelsene som gjelder private skoler for funksjonshemmede

Elevorganisasjonen er opptatt av at skolen skal være et sted for alle, uavhengig av bakgrunn eller forutsetninger. Dette er et av våre hovedprinsipp og det må være kjernen i det norske utdanningssystemet. Elever med funksjonshemninger skal ha samme mulighet som alle andre til å nå sine mål og få utviklet sitt potensiale.

Vi mener at det er den offentlige fellesskolen som best kan sikre prinsippet om likeverdig utdanning for alle. Vi støtter derfor forslaget om at det ikke lenger skal være hjemmel for å godkjenne nye private skoler for funksjonshemmede. Vi mener at det på sikt må være en målsetning å inkludere alle tilbudene som er mulige i den offentlige skolen, men understreker samtidig betydningen av en sikker og trygg finansiering av tilbudene.

Bak lik rett til utdanning ligger det mange forutsetninger for skolesystemet. En av de er at skolen skal være gratis og at økonomisk bakgrunn ikke skal ha betydning for elevenes muligheter. Elevorganisasjonen sier nei til forslag om kunne gi skolene dispensasjon for å ta skolepenger etter søknad.

Skolepenger for særskilt tilrettelagt videregående opplæring i kombinasjon med toppidrett

Som tidligere nevnt er Elevorganisasjonen av den oppfatningen at skole er en offentlig oppgave. Det offentlige kan best ivareta lik rett til utdanning, og muligheten for at alle elever får den utdanningen de ønsker.

Elevorganisasjonen ønsker å støtte opp om de offentlige skolene som tilbyr tilrettelagt videregående opplæring i kombinasjon med toppidrett. Ved å åpne for ekstra skolepenger for private skoler med dette tilbudet vil det bli vanskeligere for de offentlige skolene å gi et konkurrerende tilbud.

Vi støtter derfor ikke forslaget om ekstra skolepenger, men kan komme tilbake til saken hvis det foreligger en vurdering med økt offentlig tilskudd til alle skoler med det særskilte tilbudet, både offentlige og private.

Med vennlig hilsen

Håvard Vederhus
leder

Mikal Kvamsdal
politisk nestleder